

Mohor – kako smo ga izgubili

V desetdnevni vojni za Slovenijo je bil ubit moj sin **Mohor Bergant**, roj. 25. 8. 1973, stanoval je v Stari Loki 30, Škofja Loka.

28. junija ob pol dveh popoldne me je hčerka poklicala v službo in povedala, da bodo teritorialci napadli škofjeloško kasarno. Takoj sem pomislila na sina Mohorja, ki ga je zelo zanimalo vse o osamosvojitvi Slovenije. Hčeri sem naročila, naj mu pove, da ne sme nikamor iz hiše, da ne bi šel morda celo gledat napada na vojašnico. Kmalu smo zaslišali streljanje in en strel »mi je šel skozi srce«. Nisem imela več obstanka v službi in tudi direktor nam je vsem rekel, da gremo lahko domov. Doma me je že čakal Mohorjev prijatelj, ki je bil ves bled in je sedel na pragu hiše. Rekel je, da sta bila z Mohorjem na Kamnitniku, da je Mohorja zadel strel in je poslal po pomoč, ker ne čuti nog. Z avtomobilom sem se takoj odpeljala tja, ustavili so me teritorialci, češ da je območje zaprto. Povedala sem jim, da grem pogledat, kaj je s sinom, ki potrebuje pomoč. Bili so že seznanjeni, da je nekdo ranjen in je k njemu na poti rešilec. Svetovali so mi, naj grem v Zdravstveni dom Škofja Loka, ker bom tako najprej lahko videla sina. Tam so me odpeljali v dežur-

Šestnajstletni Mohor Bergant. (iz družinskega arhiva)

no sobo in kmalu smo po radijski zvezi slišali reševalca iz rešilnega avtomobila, ki je rekel: »*Mi je prav žal, ta fant je mrtev.*« Zastal mi je dih, stemnilo se mi je pred očmi in komaj sem se zavedla, da mi je zdravnica v roko dala injekcijo za pomiritev. Žalostno novico sem želela povedati možu, ki je bil na poti iz službe, zato sem telefonirala hčerkama in naročila, naj se takoj zglesi v zdravstvenem domu.

Kmalu nato so z rešilcem pripeljali Mohorja. Odšli smo do rešilca, zdravnica je potrdila njegovo smrt, mene pa je policist vprašal po njegovih osebnih podatkih. Nato je prišel mož in šele tedaj sem začela jokati.

Pot domov je bila žalostna, doma je bilo še huje, ko smo hčerkama povedali, da je bil Mohor smrtno ranjen in je umrl.

Pozneje smo izvedeli, da sta sin in njegov prijatelj odšla na Kamnitnik, manjši hrib, ki se dviga nad kasarno. Tam je nekaj zemlje v naši lasti in tja sta se napotila oba mladoletnika. Mohor je imel s sabo daljnogled in je opazoval dogajanje v vojašnici. Naenkrat so nanju začeli streljati od strani. Streljal je stražar, ki je bil v stražarnici na vzhodnem delu vojašnice, ki ni vedel, kaj se dogaja v vojašnici. Bil je ves zmeden in je verjetno ujel odsev Mohorjevega daljnogleda, zato je streljal v tisto smer in sina zadel.

Spraševali smo se, kako to, da so otroci lahko neovirano prišli na Kamnitnik. Zvedeli smo, da je bil vod teritorialcev samo 50 metrov za njima, dostop naj bi menda varovala tudi milica, vendar jima dostopa na vrh niso preprečili.

Ob smrti je bil Mohor star 17 let in 10 mesecev. Bil je lep fant, visok 195 cm, zelo bister. Končal je 3. letnik kranjske gimnazije, naravoslovno-matematične usmeritve. Čez tri dni naj bi odšel na Dunaj na izpopolnjevanje nemškega jezika. Že kot osnovnošolec in pozneje tudi kot srednješolec se je udeleževal občinskih in republiških tekmovanj iz logike, matematike, fizike, angleščine in drugih predmetov. Kaj vse bi še lahko dosegel v življenju!

Ko so bili decembra 1990 objavljeni rezultati referendumu, smo na njegovo pobudo odprli šampanjec in nazdravili novim časom. Po 25. juniju 1991, ko je JLA napadla Slovenijo, je po drevesih ob cesti lepil letake proti JLA, ki jih je sam oblikoval na računalniku. 27. junija, dan pred njegovo smrtjo, sta se s prijateljem s kolesom odpeljala v Ljubljano in tam kupila majice z napisom Samostojna Slovenija. V tej majici je bil ubit.

Naslednji dnevi, meseci, leta so bili žalostni. V začetku, takoj po smrti in pogrebu, je bilo nevzdržno, v srcu je peklo, zdelo se mi je, da se bom vsak čas zbudila iz morečih sanj in bo vse dobro ter po starem. Vendar kljub vsemu čez mesece nekako sprejmeš dejstvo, da ga ne bo več nazaj, da ne bo nikoli več prihitel v kuhinjo in vprašal: »*Mami, kaj je za jesti?*« Da ne bo nikoli več rekel: »*Mami, malo grem ven ...*« Neštetokrat sem se spraševala: ZAKAJ, ZAKAJ RAVNO NAŠ MOHOR. Koliko naključij je bilo, da se je to dogodilo. Ali mu je bilo to namenjeno? Opazovala sem dozorevanje njegovih prijateljev in se velikokrat spraševala, kaj bi bilo z mojim sinom, kaj bi študiral, kakšno službo bi imel, kakšno družino bi si ustvaril.

Država je za svojce žrtev osamosvojitvene vojne lepo poskrbela. Lepo, vendar ne za vse. Ob obletnicah 25. junija in 26. decembra ali ob drugih priložnostih so predsednik države, predsednik vlade in predstavniki Zveze rezervnih vojaških starešin vabili svojce žrtev vojne na sprejeme in proslave – ne pa nas. Javna občila so o sprejemih vedno poročala. Vsakokrat me je zbodlo v srcu in nisem se mogla obraniti joka. Razmišljala sem, ali morda tudi naš Mohor ni dal svojega življenje za njemu ljubo Slovenijo? Bil je civilna žrtev vojne, vendar ali njegovo življenje ni enako dragoceno kot življenje drugih? Sinova smrt je bila za nas osebna tragedija, ki smo jo lažje sprejemali, ker smo vedeli, da je družina prispevala svoj veliki krvni davek na oltar domovine. Spraševali smo se, ali je mogoče, da Slovenija in njeni predstavniki ne poznajo vseh žrtev vojne (na srečo jih je bilo zelo malo), delajo razliko med njimi?

Po praznovanju 15-letnice osvoboditve Slovenije sem pisala protestno pismo predsedniku države in predsedniku vlade in od takrat naprej tudi nas vabijo na sprejeme.

Pripis

Gornji prispevek je bil prvič objavljen v knjigi *Moški na položajih, ženske v strahu, otroci na češnjah : zbirka spominov na vojno za obrambo samostojne Slovenije leta 1991*, ki sta jo ob dvajsetletnici vojne za obrambo samostojne Slovenije uredili ddr. Marija Stanonik in Irena Uršič ter izdal Muzej novejše zgodovine Slovenije v sodelovanju z Inštitutom za slovensko narodopisje ZRC SAZU, leta 2011. Za dovoljenje za ponatis v Loških razgledih se avtorici Miri Bergant in obema urednicama lepo zahvaljujemo.

Uredniški odbor